

Izdevums Nr. 172 | 2025. gada DECEMBRIS

2025. gads — *Latvenergo*: Baltijā daudzveidīgākā enerģijas ražošanas portfeļa īpašnieks

Lojalitāte un zaļā enerģija — *Elektrum Lietuva* atslēgas vārdi

Elektrum Igaunija dubulto tirgus daļu un paplašina biznesu jaunās nozarēs

Latvenergo kapitāla piesaistes lēciens — no vietējā tirgus uz Eiropas līmeņa investoriem

Stabils ilgspējas kurss nodrošina *Latvenergo* izcilu rezultātu obligāciju tirgū

Baltijā elektroenerģijas cenu kāpumu nosaka zemāka AER ģenerācija un sezonāli augstāks patēriņš

Kā mākslīgais intelekts palīdz uzņēmumiem kļūt energoefektīvākiem

2025. gads — *Latvenergo*: Baltijā daudzveidīgākā enerģijas ražošanas portfeļa īpašnieks

Mārtiņš Čakste, AS “Latvenergo” valdes priekšsēdētājs

2025. gadā, kad *Latvenergo* lielākajai spēkstacijai Pļaviņu HES atzīmēs 60 gadu kopš elektroenerģijas ražošanas uzsākšanas, enerģētikas nozare Latvijā piedzīvo vienu no straujākajām pārmaiņām savā vēsturē. *Latvenergo* ievērojami papildina vēja un saules jaudas, izvirzoties Baltijas mērogā līderos ar diversificētu ražošanas portfeli, apvienojot Daugavas hidroelektrostaciju jaudas ar strauji augošiem vēja un saules projektiem, elastīgām termoelektrostaciju

ražošanas spējām. *Latvenergo* šajā attīstībā ieņem redzamu un atbildīgu lomu, lai jau 2026. gadā sasniegtu 1000 MW jaunu AER jaudu. *Latvenergo* ir daudzveidīgākās ražošanas iespējas Baltijā — tādas, kādas nav iespējamās nevienam no mūsu reģiona konkurentiem.

Atjaunīgo energoresursu attīstība ir viens no mūsu stratēģijas balstiem. *Latvenergo* mērķtiecīgi virzās uz 1000 MW jaunu AER

jaudu izveidi līdz 2026. gadam, un progress ir īpaši nozīmīgs, jo tas panākts ļoti īsā laika periodā — četru gadu laikā pēc pēdējo jauno jaudu izbūves TEC-2 otrajam energoblokam.

Tie ir vēja enerģijas projekti Latvijā un Lietuvā. Baltijā jau darbojas Akmenes vēja parks (19,6 MW), un 2026. gadā tam pievienosies Telšu projekts (124 MW) un *Laflora Energy* (108,8 MW).

Latvijā aktīvi norit būvniecība *Laflora Energy* vēja parkā, kas ar 108,8 MW kļūs par vienu no lielākajām ražojošajām jaudām, turklāt puse no investīcijām, ap 95 miljoniem eiro, nonāk Latvijas uzņēmumos. Vēja parkā uzstādītās *Nordex* turbīnas ir modernākās un lielākās turbīnas reģionā pēc rotora diametra un torņa augstuma, kas ir 179 m, savukārt viena spārna lāpstiņas garums ir 87,5 m. Tādējādi augstākais lāpstiņas punkts tās darbības laikā sasniedz 266,5 m. Novembra beigās visas 16 vēja turbīnas ir samontētas.

Rudenī pievienojot koncerna jaunajam AER enerģijas portfelim *Pienava Wind* projektu (147 MW), uzņēmums jaunu jaudu attīstības jomā kļūst par vienu no spēcīgākajiem, veidojot pamatu ilgtspējīgai Latvijas elektroenerģijas ražošanai, kas mazina importa atkarību un paaugstina piegādes drošumu.

Analītiski redzams, ka Latvijas māsaimniecībām elektroenerģijas cenas samazinājums 2025. gadā veidos ap 12 % pret pārno gadu, savukārt biznesa klientiem - par 18 % salīdzinot ar 2024. gadu. Līdzīgi ir arī mūsu klientiem Lietuvā un Igaunijā.

Lieliski notikumi ir bijuši šī gada siltajos mēnešos – no aprīļa līdz septembrim, kad ar būtisku pieaugumu darbojās jaunās atjaunīgo resursu ražotnes – saules un vēja stacijas. Aprīlī -septembrī pret tādu pašu periodu 2024. gadā, visās 3 valstīs vērojams biržas cenas kritums par 23 %.

Tas nozīmē - ja šajā periodā klientam ir lielākā elektrības patēriņa daļa un klients izmanto biržas produktu, tad arī noteikti gada griezumā pret 2024. gadu varētu būt vislielākais cenas samazinājums (pret vidējo).

Klientu segmenta un pakalpojumu attīstībai Baltijā šogad ir strauja izaugsme, jo *Elektrum* sasniedzis 900 000 elektroenerģijas

klientu, no kuriem vairāk nekā 284 000 ir ārpus Latvijas. Trīs gados šis skaits trīskāršojies, apliecinot zīmola spēju strādāt atvērta tirgus apstākļos. Tiek domāts par jauniem produktiem, kas atspoguļo AER jaunā portfeļa paplašināšanos, piemēram, *Elektrum* Saules enerģija ar izcelsmes apliecinājumu, sniedzot klientiem iespēju izvēlēties klimatneitrālu elektroenerģiju.

Latvenergo ir sācis jaunu stratēģiskās virzības posmu, parakstot saprašanās memorandu ar LVRTC un *Telia Company* par *Tet* un LMT daļu iegādes procesa uzsākšanu. Tas iezīmē enerģētikas un telekomunikāciju tuvāku integrāciju, kas ir loģisks solis modernā enerģētikas tirgus attīstībā. Datu tehnoloģijas ir centrāls elements, lai *Latvenergo* nostiprinātos kā viens no vadošajiem energopiegādes pakalpojumu sniedzējiem Baltijas valstīs. Enerģētikas un telekomunikāciju sazobe ir loģisks attīstības cikls.

Latvenergo šogad jau ceturto reizi saņēmusi *Nasdaq Baltic* balvu kā izcilākais obligāciju emitents Baltijas regulētajos tirgos, tādējādi apliecinot profesionālu investoru attiecību pārvaldību, spējot nodrošināt stabilitāti, caurskatāmību un uzticamu komunikāciju.

Tas ir sekmējis lielu investoru interesi *Latvenergo* pirmajai starptautiskai eiroobligāciju emisijai 400 miljoni eiro zaļajām investīcijām, kam pieprasījums no vairāk nekā 140 Eiropas un pasaules investoriem 5,5 reizes pārsniedza piedāvājumu. Ģeogrāfiski lielākā investoru daļa nāca no Apvienotās Karalistes un Īrijas (32 %), Vācijas, Austrijas un Šveices reģiona jeb DACH valstīm (22 %), kā arī Ziemeļvalstīm (16 %). Būtiska interese bija arī no Francijas (10%), pārējās Eiropas valstīm (9 %), Baltijas reģiona (6 %) un citiem tirgiem (5 %). Tas nozīmē, ka starptautiskie tirgi ne tikai tic mūsu stratēģijai, bet arī redz Latviju kā stabilu un perspektīvu investīciju vidi.

Elektrum Drive turpina paplašināties Baltijā, šogad, īpaši rudens, pusē varam apkopot paveikto: AS “*Latvenergo*” ar zīmolu *Elektrum Drive* ir noslēgusi nozīmīgu posmu TEN-T tīkla attīstībā, izbūvējot 35 publiskās elektroauto uzlādes stacijas ar 138 pieslēgvietām visā Latvijā, izmantojot CEF finansējumu; sadarbībā ar VIADA Baltija kopīgi tiek veidots elektroauto uzlādes tīkls, kas aptvers lielākās Latvijas pilsētas drošai braukšanai ar elektroauto, kurā līdz 2030. gadam plānotas

134 pieslēgvietas. Gada sākumā arī Tallinā atklājām vienu no reģiona lielākajiem uzlādes parkiem ar 34 vienlaicīgām uzlādes vietām. Šī infrastruktūra stiprina mobilitātes pieejamību un nodrošina klientiem vienotu, ērtu pakalpojumu visā Baltijā.

Ļoti nozīmīgs pagrieziena punkts bija 2025. gada sākumā ir paveiktā atslēgšanās no BRELL tīkla. Šis vēsturiskais solis nostiprina Latvijas neatkarību enerģētikā. Šobrīd paši atbildam par sistēmas frekvenci, enerģijas plūsmu un sinhronizāciju ar Eiropas tīkliem. Šī pāreja nebija tehnisks uzdevums — tā simbolizē briedumu un pašpietiekamību.

Sadarbībā ar fondu “Ziedot.lv” un biedrību “Bruņotava” *Latvenergo* šogad ir nodrošinājusi divus nozīmīgus humānās palīdzības sūtījumus Ukrainai — kopumā 158 transportlīdzekļus, tostarp frontes apstākļiem piemērotus pilnpiedziņas auto un

transportu pasažieru pārvadāšanai, piepildot tos ar humānās palīdzības precēm, kuru kopējā vērtība pārsniedz 200 000 eiro. Projekta īstenošanā piedalījās ne tikai brīvprātīgie, bet vairāki desmiti *Latvenergo* darbinieku un viņu ģimenes. Šī palīdzība apliecina mūsu sabiedrības nemainīgo atbalstu Ukrainai un gatavību turpināt iesaisti arī turpmāk.

Latvenergo šobrīd ir vairāk nekā enerģijas ražotājs — tas ir reģiona zaļās enerģētikas, kapitāla tirgus un inovāciju virzītājs. Mēs turpinām realizēt stratēģiju, kas balstās ilgtspējībā, caurskatāmībā un ilgtspējīgā izaugsmē, un mūsu sasniegumi — no *Nasdaq Baltic* atzinības līdz lielaudas AER projektiem — rāda, ka šis ceļš ir pareizais. ●

Lojalitāte un zaļā enerģija — *Elektrum Lietuva* atslēgas vārdi

Neringa Petrauskiene (*Neringa Petrauskienė*), *Elektrum Lietuva* valdes priekšsēdētāja

2025. gadā Lietuvas klientu portfelis ir ne vien pieaudzis, bet arī apliecinājis augstu lojalitāti. *Elektrum Lietuva* turpina stiprināt savus kvalitātes standartus, īstenojot jaunus zaļās enerģijas projektus un attīstot saules un vēja parkus, kas veicina valsts pāreju uz atjaunojamo enerģiju. Šo virzību papildina arī *Elektrum Drive* tīkla paplašināšana. Kopumā tas viss arvien vairāk nostiprina *Elektrum Lietuva* pozīcijas tirgū.

Mājsaimniecību elektrības bizness

- Mājsaimniecību elektrības klientu portfelis pieaudzis par 11 procentiem.
- Augsta mājsaimniecību elektrības klientu lojalitāte — 98 procenti klientu pagarinājuši līgumus ar *Elektrum*.
- Apdrošināšanas klientu bāze pieaugusi par 89 procentiem.

2025. gadā mājsaimniecību elektrības bizness Lietuvā turpinājis uzrādīt spēcīgu izaugsmi. Klientu portfelis pieaudzis par 11 procentiem, kas atspoguļo stabilu pieprasījumu un noturīgu interesi par *Elektrum* pakalpojumiem. Klientu lojalitāte saglabājusies izcili augsta — 98 procenti mājsaimniecību izvēlējās pagarināt līgumus. *Elektrum* mājsaimniecību klientiem bija augstākais NPS rādītājs tirgū starp elektrības piegādātājiem, par 16 procentpunktiem apsteidzot Ignitis. Turklāt ievērojamu izaugsmi piedzīvoja apdrošināšanas segments — klientu bāze pieauga par 89 procentiem, vēl vairāk nostiprinot *Elektrum* pozīcijas tirgū.

Zaļās enerģijas projekti

2025. gads Lietuvā bija nozīmīgs ar vērienīgiem zaļās enerģijas ražošanas projektiem:

- Pirmais solis vēja enerģijas segmentā — 20 MW vēja parks
- 176 MW Klaipēdas saules paneļu klasteris

Att. *Elektrum Lietuva* saules parki ar 180 MW kopējo jaudu Klaipēdas reģionā

Jūlijā *Elektrum Lietuva* atklāja savu pirmo vēja enerģijas projektu. Pie Akmenes uzbūvētais 20 megavatu (MW) vēja parks jau ir sācis ražot elektrību, kas pietiek vairāk nekā 36 000 vidējo mājsaimniecību apgādei.

Gada nogalē tika atklāts Klaipēdas saules paneļu klasteris, kas apvieno trīs saules parkus — Kiškēnu (91 MW), Smeltes (7,15 MW) un Klaipēdas *Unlimited Sun* (78 MW) — ar kopējo uzstādīto jaudu 176 MW. Šis klasteris ir viens no lielākajiem tirās enerģijas attīstības projektiem Lietuvā pēdējos gados — tas ik gadu saražos aptuveni 203 145 MWh atjaunīgās elektroenerģijas, kas atbilst 30,9 % no Klaipēdas pašvaldības kopējā gada elektrības patēriņa. Šis projekts ir mēroga, inovāciju un sadarbības piemērs, kas būtiski veicina Lietuvas pāreju uz atjaunīgo enerģiju, samazina CO₂ izmešus un stiprina reģionālo enerģētisko neatkarību.

Klaipēdas saules paneļu klasteris tika atzīts par Gada saules iniciatīvu “Solar Stars Awards 2025” ietvaros.

Jauni produkti

- SOS mājokļa ārkārtas situācijas

2025. gadā Lietuvā tika ieviests jauns apdrošināšanas produkts papildus pamata pārsprieguma riska apdrošināšanai. Jaunais produkts sedz finanšu zaudējumus noteiktā apmērā gadījumos, kad mājoklī notiek logu izsišana, slēdzenes bojājums, ūdens/apkures/kanalizācijas padeves traucējumi un līdzīgas ārkārtas situācijas. Kopš produkta ieviešanas 2025. gada martā klientu skaits pieaudzis līdz 3000.

Elektrum Drive

- 108 jaunas pieslēgvietas 2025. gadā.
- Starptautiska pēcapmaksas funkcionalitāte.

2025. gadā tika uzstādītas un pieslēgtas tīklam 108 jaunas *Elektrum Drive* uzlādes pieslēgvietas. Lielākie līgumi ietver biznesa centrus (80 pieslēgvietas) un tirdzniecības centrus (16 pieslēgvietas). Lai apkalpotu klientus, kuri ceļo Baltijas mērogā, tika ieviesta starptautiska pēcapmaksas funkcionalitāte. ●

Elektrum Igaunija dubulto tirgus daļu un paplašina biznesu jaunās nozarēs

Agnese Maka (*Agnes Makk*), *Elektrum Igaunija* valdes priekšsēdētāja

2025. gadā *Elektrum Igaunija* strauji paplašinājusi klientu bāzi, ievērojami palielinājusi tirgus daļu gan elektroenerģijas, gan gāzes segmentā, kā arī nostiprinājusi klātbūtni jaunās biznesa jomās — apdrošināšanā un elektroauto uzlādes infrastruktūrā. Šī izaugsme nav nejaušība — tā ir pārdomātas stratēģijas un klientu uzticības apliecinājums, kas skaidri parāda: *Elektrum* ir spēcīgs, uzticams un inovatīvs enerģētikas tirgus līderis, kurš turpina attīstīties un noteikt nozares virzienu.

Ļoti konkurētspējīgā un attīstītā tirgū mēs ne tikai esam saglabājuši savas pozīcijas, bet arī būtiski tās nostiprinājuši. Mēs esam paplašinājuši gan savu klientu bāzi, gan tirgus daļu visos galvenajos segmentos.

2023. gadā *Elektrum* apkalpoja 46 540 klientus gan biznesa, gan privātajā segmentā. 2024. gadā šis skaits pieauga līdz 56 681, kas ir 21,8 % pieaugums viena gada laikā. 2025. gadā esam devušies vēl tālāk, sasniedzot 63 023 klientus, un tas nozīmē papildu izaugsmi par 11,2 % salīdzinājumā ar 2024. gadu. Kopumā divu gadu laikā esam piesaistījuši 16 483 jaunus klientus un paplašinājuši savu klientu bāzi aptuveni par 35 %. Tas ir skaidrs pierādījums tam, ka arvien vairāk klientu uzticas *Elektrum* un izvēlas mūs kā savu ilgtermiņa partneri.

Tirgus daļas attīstība uzrāda tikpat spēcīgu izaugsmi. 2024. gadā *Elektrum* palielināja savu elektroenerģijas tirgus daļu par 3,02 procentpunktiem. 2025. gadā mēs veicām vēl lielāku izrāvienu,

Att. Tallinas centrā izbūvētas 30 uzlādes vietas ar vienlaicīgu uzlādes iespēju 34 elektroautomobiļiem.

palielinot tirgus daļu no 8,1 % līdz 15,6 %, kas nozīmē pieaugumu par 7,5 procentpunktiem, gandrīz dubultojot savu tirgus daļu. Šo izaugsmi veicināja gan lielāki patēriņa apjomi, gan pieaugošs klientu skaits visos segmentos, tostarp tie, kas iegūti vispārējā pakalpojuma* iepirkuma rezultātā.

Arī mūsu gāzes biznesā ir panākts būtisks uzlabojums. 2025. gadā *Elektrum* gāzes tirgus daļa pieauga no 2,0 % līdz 10,7 %, kas ir kāpums par 8,7 procentpunktiem.

Par vēl vienu nozīmīgu pilāru ir kļuvusi apdrošināšana. Tā ir mūsu stratēģiskā prioritāte, un rezultāti skaidri apliecina, ka virzāties pareizajā virzienā. Apdrošināšanas līgumu skaits ir pieaudzis no 7307 līdz 10 138, kas ir pieaugums par 2831 līgumu jeb 38,7 %. Tas nozīmē, ka arvien vairāk klientu izvēlas *Elektrum*, tādējādi stiprinot mūsu attiecības un palielinot mūsu lomu viņu ikdienā. Tas arī apliecina, ka mēs veiksmīgi diversificējam savu enerģijas portfeli un stiprinām pozīcijas dažādos produktu segmentos.

Neviens no šiem sasniegumiem nebūtu iespējams bez mūsu cilvēkiem. Attīstītā un konkurētspējīgā Igaunijas enerģijas tirgū šādu izaugsmi ir grūti sasniegt, taču esam pierādījuši, ka, koncentrējoties uz pārdošanu, proaktīvu rīcību un komandas darbu, tas ir iespējams.

2025. gadā būtiski paplašinājās arī *Elektrum Drive* uzlādes tīkls. Gada sākumā mēs atvērām *T1 Mall* lielāko uzlādes staciju Baltijā, kur vienlaikus var uzlādēt 34 automašīnas. Sadarbībā ar *Olerex* tiek veidots Igaunijas lielākais degvielas uzpildes staciju tīkls ar īpaši ātrām uzlādes stacijām 76 vietās, un pirmās stacijas tika atvērtas 20. jūnijā. Ir pabeigta integrācija ar *Olerex* mobilo lietotni, kas klientiem ļauj ērti pārvaldīt uzlādi, izmantojot *Olerex API*.

Ir uzsākta arī nozīmīga sadarbība ar *COOP* (lielāko mazumtirgotāju), kā rezultātā tiks izveidots Igaunijas lielākais veikalu uzlādes tīkls — kopumā 202 vietas. Pirmās stacijas tika atvērtas 12. novembrī.

Ir pieaugusi uzlādes pakalpojuma popularitāte: klientu skaits kopš gada sākuma ir pieaudzis 2,5 reizes, un to klientu īpatsvars, kuri izmanto apvienoto rēķinu, ir palielinājies no 6 % līdz 15,9 %.

Šogad *Elektrum* Igaunija ir ieviesis vairākus inovatīvus risinājumus, koncentrējoties uz energoefektivitāti un klientu vajadzībām. Gada beigās tika ieviests *Paindlik Klõps (Flexible Click)* — pirmais šāda veida elektroenerģijas pakalpojumu komplekts Igaunijā, kas apvieno fiksēto un *Nord Pool* cenu priekšrocības. Klients var izvēlēties, cik liela daļa patēriņa tiek aprēķināta pēc fiksētās cenas un cik — pēc *Nord Pool* cenas, tādējādi pielāgojot patēriņu saviem paradumiem un riska tolerances līmenim.

Turklāt *Elektrum* piedāvā SOS komplektu 24/7, kas nodrošina aizsardzību negaidītu elektroapgādes traucējumu un sadzīves problēmu gadījumā. Tā kā pakalpojums ir bijis populārs klientu vidū, ir sagatavota paplašinātā versija — *Elektrum Insurance Kindlustus Pluss*, kas lietotājiem nodrošina plašāku segumu.

Vienlaikus esam pilnveidojuši savu mobilo lietotni, kas tagad klientiem ļauj pārvaldīt elektroenerģijas pakalpojumus, sekot līdzi patēriņam reāllaikā un pievienot pakalpojumus, veicot tikai dažus klikšķus. Mūsu mērķis ir padarīt enerģijas pakalpojumus vienkāršus un caurskatāmus, sniedzot klientiem lielāku kontroli un ērtības ikdienā. 55 % mūsu jauno klientu piesakās, izmantojot pašapkalpošanās risinājumus mobilajās lietotnēs un internetā.

Visi šie sasniegumi atspoguļojas arī mūsu finanšu rezultātos. Mūsu rentabilitāte 2025. gadā ir būtiski uzlabojusies. Mēs sasniedzām rezultātu, kas ir aptuveni divas reizes labāks nekā sākotnēji tika plānots, skaidri parādot, ka mūsu izaugsme ir ne tikai apjoma un tirgus daļas jautājums, bet arī spēcīgu finanšu rezultātu radīšana. ●

*Produkta apraksts ir šeit: <https://www.elektrum.ee/en/private/electricity/general-service>

Latvenergo kapitāla piesaistes lēciens – no vietējā tirgus uz Eiropas līmeņa investoriem

Latvenergo koncerns sper būtisku soli starptautiskajā kapitāla tirgū. Kā skaidro AS “Latvenergo” Finanšu un kredītu vadības direktors Jānis Irbe, šis lēmums ļauj nodrošināt ilgtermiņa finansējumu vērienīgiem atjaunīgās enerģijas projektiem, vienlaikus palielinot investoru uzticēšanos un padarot uzņēmumu redzamāku globālajā tirgū.

Kāpēc uzņēmums izlēma emitēt eiroobligācijas un ar ko tās atšķiras no līdzšinējām?

AS “Latvenergo” lēmums emitēt eiroobligācijas galvenokārt ir saistīts ar mērķi piesaistīt nepieciešamo liela apmēra papildu finansējumu plānoto kapitālieguldījumu finansēšanai trīs gadu laikā. Emisija ir strukturēta kā Eiropas zaļās obligācijas, jo piesaistītie līdzekļi tiks izmantoti, lai finansētu uzņēmuma ilgtspējīgas attīstības projektus.

Uzņēmumi parasti izvēlas emitēt eiroobligācijas starptautiskajā tirgū, lai piesaistītu lielāku kapitāla apjomu un diversificētu finansējuma avotus. Vēl jāpiebilst, ka šis jaunās obligācijas būtiski atšķiras no iepriekšējām, jo ir izstrādātas atbilstoši jaunajam Eiropas zaļo obligāciju standartam, kas stāties spēkā pirms gada. Saskaņā ar to obligāciju programmai ir sagatavota fakto lapu, kas detalizēti apraksta saņemto līdzekļu izmantošanas principus un atbilstības kritērijus. Ir saņemts arī pirmsemisijas pārbaudes atzinums no neatkarīga vērtētāja *Sustainable Fitch*, kas apstiprina fakto lapas ietvaros plānoto obligāciju atbilstību Eiropas zaļo obligāciju standartam.

Kādu ieguvumu uzņēmumam sniedz obligāciju izvietošana starptautiskajā tirgū?

Obligāciju izvietošana starptautiskajā tirgū ļauj *Latvenergo* piesaistīt lielāku aizņemto kapitālu ar zemākām finanšu izmaksām, vienlaikus padarot uzņēmumu atpazīstamu starptautisko investoru vidē. Tie ir ieguvumi, kas parasti nav sasniedzami mazā vietējā tirgū.

Eiroobligāciju emisijai starptautiskajā tirgū ir vairākas būtiskas priekšrocības, pirmkārt, iespējams piesaistīt lielāku līdzekļu apjomu, jo mazs vietējais kapitāla tirgus, kā, piemēram, Baltijas valstis, parasti nespēj nodrošināt tik lielu finansējuma apjomu, kas nepieciešams lieliem uzņēmumiem un vērienīgiem projektiem; otrkārt, plašāks starptautisko investoru loks var nodrošināt lielāku pieprasījumu, tādēļ ir iespējams iegūt zemāku cenu par aizņemtajiem finanšu resursiem; treškārt, veiksmīga eiroobligāciju emisija starptautiskajā tirgū nozīmē atbilstību augstiem pārskatāmības un juridiskajiem standartiem, līdz ar to uzlabo uzņēmuma un tā mītnes valsts reputāciju un uzticamību starptautisko investoru acīs, kas vēlāk ļauj piesaistīt kapitālu arī no citiem aizdevējiem uz labiem nosacījumiem.

Vai tika veikti kādi priekšdarbi un apzināti potenciālie interesi, lai piesaistītu investorus?

Lai veiksmīgi novadītu šāda mēroga projektu, ir jāveic plašs un diezgan sarežģīts sagatavošanās process. Ir jāizvēlas procesa sadarbības partneri, kas mūsu gadījumā bija *BNP Paribas*, *J.P.Morgan*, *SEB* un *Luminor* kā organizētājbankas, kas kopā ar juridiskajiem konsultantiem atbalstīja emisijas programmas sagatavošanā, nodrošināja investoru sasniegšanu, cenas noteikšanu un obligāciju pārdošanu. Tika gatavota virkne juridiskās dokumentācijas, tajā skaitā sagatavots Pamatprospekts vidēja termiņa eiroobligāciju programmai, kas pēc būtības būtu pielīdzināms bankas aizņēmuma līgumam. Pamatprospekts tika apstiprināts Luksemburgas kompetentajā iestādē. Lai varētu emitēt Eiropas zaļās obligācijas, tika veikti arī visi nepieciešamie sagatavošanās darbi, izstrādājot fakto lapu un saņemot neatkarīga vērtētāja pirmsemisijas vērtējumu. Tāpat jau aptuveni mēnesi pirms plānotās emisijas tika organizētas trīs dienu prezentācijas investoriem Frankfurtē un Londonā, prezentējot uzņēmumu potenciālajiem investoriem (*non-deal roadshow*), uzklusot investoru jautājumus un apzinot investoru interesi par iespējamām *Latvenergo* obligācijām.

Augstāk minētie pasākumi ir tikai daļa no visa obligāciju sagatavošanās procesa. Veikto priekšdarbu rezultātā pirmā starptautiskā obligāciju emisija izdevās ļoti veiksmīga — emisijā piedalījās vairāk nekā 140 institucionālo investoru, lielākā daļa bija no Rietumeiropas (Apvienotās Karalistes, Īrijas, DACH reģiona (Vācija, Austrija, Šveice) un Ziemeļvalstīm), vairums jeb aptuveni 71 % bija aktīvu pārvaldītāji. Vairāk nekā pusi obligāciju iegādājās investori, kas orientēti uz ilgtspēju.

Kas ir tie projekti, kuros tiks ieguldīti investoru līdzekļi un kādā periodā?

Investoru līdzekļi tiks ieguldīti, lai finansētu ilgtspējīgas attīstības projektus *Latvenergo* koncernā. Ieguldījumu virzieni ir vērsti uz atjaunīgās enerģijas attīstību, elektrouzlādi, sadales tīkla efektivitāti.

Kādi ir ieguvumi tam, ka obligācijas kotējas gan Luksemburgas regulētajā tirgū, gan Nasdaq Riga?

Luksemburgas birža ir viens no Eiropas centrālajiem starptautisko obligāciju tirdzniecības centriem. Obligāciju iekļaušana šajā biržā nodrošina atbilstību starptautisko investoru prasībām un kalpo kā kvalitātes apliecinājums.

Savukārt obligāciju iekļaušana *Nasdaq Riga* biržā nodrošina pieejamību Baltijas investoriem. Kotēšana Latvijas biržā veicina uzņēmuma caurskatāmību un labu pārvaldību vietējā līmenī. Liela, valstij piederoša uzņēmuma obligāciju kotēšana vietējā biržā veicina visa Baltijas kapitāla tirgus attīstību, sniedzot vietējiem ieguldītājiem iespēju investēt nacionālās nozīmes projektos. ●

Stabils ilgtspējas kurss nodrošina *Latvenergo* izcilu rezultātu obligāciju tirgū

Gints Belēvičs, *Luminor* bankas Finanšu tirgus departamenta vadītājs

Kā vērtējat AS *Latvenergo* emisijas pieprasījumu 5,5 reizu apmērā — vai tas atbilst pašreizējām tendencēm Eiropas obligāciju tirgū?

Pieprasījums pēc *Latvenergo* obligācijām pārsniedza gaidīto, un tas ir ļoti augsts rādītājs, taču pēdējā laikā nav unikāls Eiropas kapitāla tirgū. Eiropas tirgū pēdējo gadu laikā novērojama spēcīga interese par zaļajām obligācijām un ESG instrumentiem, īpaši no institucionālajiem investoriem. Tipiski pieprasījums pārsniedz piedāvājumu šādām emisijām 2—4 reizes, bet 5,5 reizes jau signalizē par izteikti labvēlīgu kombināciju, kas sastāv no emitenta reputācijas un kredītreitings, kā arī Eiropas zaļo obligāciju statusa, kas piesaista investorus ar ilgtspējas mandātu. Priecē arī fakts, ka emisijas gaitā *Latvenergo* izdevās samazināt sākotnēji indicēto procentu likmi par 0,45 %, tajā pat laikā nezaudējot spēcīgu investoru interesi.

Kādi faktori, jūsuprāt, veicināja tik augstu starptautisko investoru interesi par šo emisiju?

Galvenie faktori, kas veicināja starptautisko interesi, bija, pirmkārt, paveiktais emisijas gatavošanas procesā tā saucamajā *Roadshow* laikā, tiekoties gan klātienē, gan virtuāli ar lielu skaitu investoru. Otrkārt, emitenta profils ar stabili finanšu stāvokli, mazu saistību slogu un stratēģiju atjaunojamās enerģijas attīstībā. Treškārt, Eiropas zaļo obligāciju statuss, kas piesaista investorus, kam svarīgi ieguldīt ilgtspējīgos projektos. Arī kapitāla tirgus apstākļi Eiropā šobrīd ir kopumā labvēlīgi emitentiem.

Kā *Latvenergo* emisijas rezultāti salīdzināmi ar līdzīgu reģionālo enerģētikas uzņēmumu zaļo obligāciju emisijām?

Ja salīdzina *Latvenergo* obligāciju emisiju ar nesenajiem zaļo obligāciju darījumiem Baltijā, tad jāsaka, ka uzņēmumam ir izdevies sasniegt izcilu rezultātu. Piemēram, *Rīgas Ūdens* EUR 20 miljonu zaļo obligāciju emisijā šī gada pavasarī pieprasījums pārsniedza piedāvājumu vairāk nekā divas reizes, bet fiksētā

likme bija 4 %, kas ir būtiski augstāka nekā *Latvenergo*, pat neskatoties uz to, ka *Rīgas Ūdenim* ir divas pakāpes augstāks kredītreitings.

2024. gadā *Eesti Energia* emitēja EUR 400 miljonus zaļās hibrīda obligācijas (bez atmaksas termiņa). Šajā emisijā pieprasījums pārsniedza piedāvājumu 4 reizes, bet kupona likme bija 7,875 %. Šeit gan jāatzīmē, ka šīs obligācijas ir daudz riskantākas par parastām obligācijām, jo daļēji ir pielīdzināmas ieguldījumam uzņēmuma kapitālā. ●

Baltijā elektroenerģijas cenu kāpumu nosaka zemāka AER ģenerācija un sezonāli augstāks patēriņš

Kristaps Avotiņš, AS "Latvenergo", Enerģijas vairumtirdzniecība, Finanšu produktu speciālists

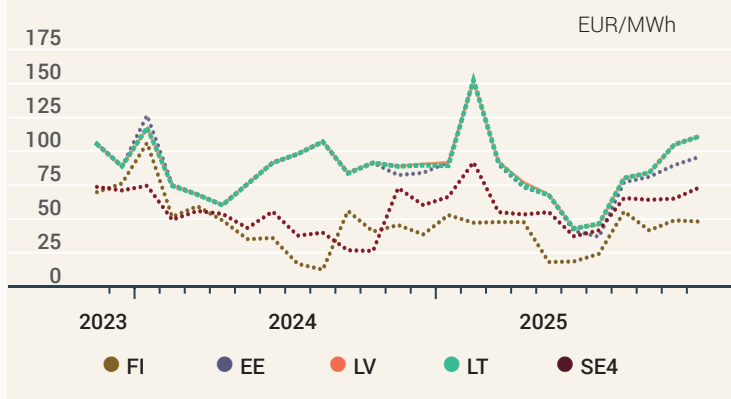
- Elektroenerģijas patēriņš Baltijā pieaug, bet ģenerācija samazinās salīdzinājumā ar pagājušā gada novembri
- Novembrī ūdens pietece Daugavā pārsniedz ilggadēji vidējo līmeni
- Dabāsgāzes (TTF) cena nokrīt līdz 18 mēnešu zemākajam līmenim, lielākoties siltāku laikapstākļu un stabili piegāžu dēļ
- Naftas cena novembrī saglabājās stabila, tirgum balansējot starp pārpalikuma prognozēm, OPEC+ piesardzību un ģeopolitisko nenoteiktību

Nord Pool biržā elektroenerģijas cenas novembrī gandrīz visās tirdzniecības zonās pieauga. Latvijā un Lietuvā vidējā cena pieauga par 6 %, sasniedzot 110,91 EUR/MWh, savukārt Igaunijā cena palielinājās par 7 % līdz 95,90 EUR/MWh, salīdzinot ar oktobri. Mēneša laikā zemākā cena 15 minūšu tirdzniecības intervālā Baltijā bija -0,44 EUR/MWh, bet augstākā cena sasniedza 506,64 EUR/MWh. Cenu atšķirību starp Baltijas valstīm galvenokārt noteica pārvades jaudu ierobežojumi, kas ne vienmēr ļāva cenām starp tirdzniecības zonām izlīdzināties. Tikmēr *Nord Pool* sistēmas cena pieauga ievērojami straujāk par 55 %, sasniedzot 60,58 EUR/MWh.

Novembrī ievērojami pieauga elektroenerģijas imports Baltijas reģionā par 19 %, sasniedzot 2025. gada augstāko līmeni. To veicināja tas, ka Baltijas ārējie elektroenerģijas starpsavienojumi visa mēneša garumā darbojās ar maksimālo pārvades jaudu. Imports no Somijas uz Igauniju (*EstLink-1,2*) palielinājās par 10 %, bet plūsma no Zviedrijas ceturrtā tirdzniecības apgabala uz Lietuvu (*NordBalt*) pieauga par 46 %, abos virzienos sasniedzot šī gada augstāko līmeni. Savukārt imports no Polijas uz Lietuvu caur *LitPol* saruka par 26 %, tomēr tas būtiski neietekmēja kopējo importa kāpumu reģionā.

Baltijā un Ziemeļvalstīs turpinās straujš saules elektrostaciju izstrādes apjoma kritums, sasniedzot zemāko izstrādes līmeni kopš šī gada janvāra. Elektroenerģijas izstrāde vēja elektrostacijās Ziemeļvalstīs samazinājās par 1 %, bet Baltijas valstīs par 13 %, salīdzinot ar oktobri. Atomelektrostaciju jaudu pieejamība ievērojami palielinājās, sasniedzot 87 %, kas ir 13 % kāpums pret iepriekšējo mēnesi. To veicināja OKG AES *Oskarshamn 3* reaktora restartēšana 6. novembrī pēc vairāk nekā septiņus mēnešus ilgas apkopes. Līdz ar to AES izstrāde Zviedrijā pieauga par 27 % pret oktobri, savukārt Somijā tā palika praktiski nemainīga.

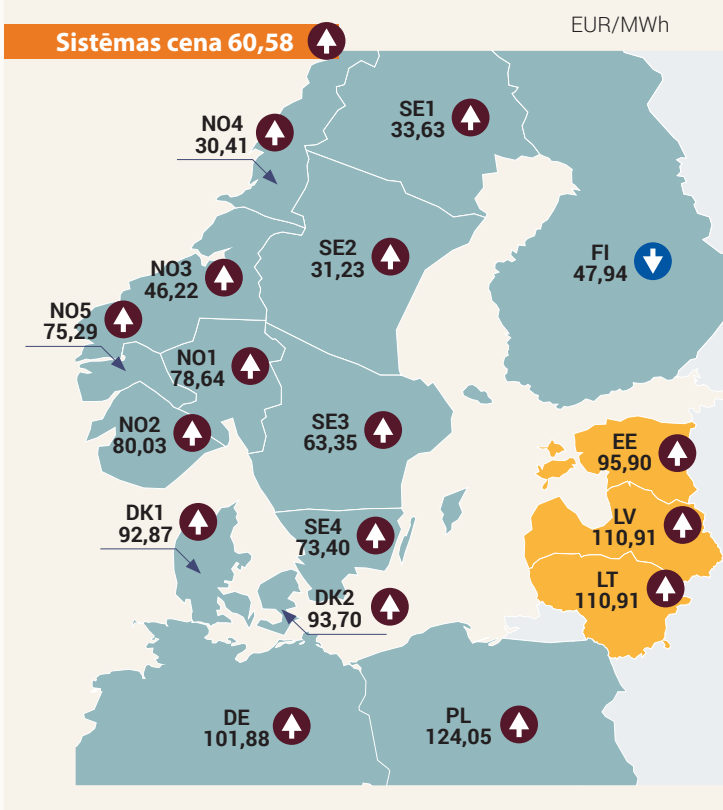
1. att. Mēneša vidējās elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas *Nord Pool* tirdzniecības apgabalos (avots: *Nord Pool*)

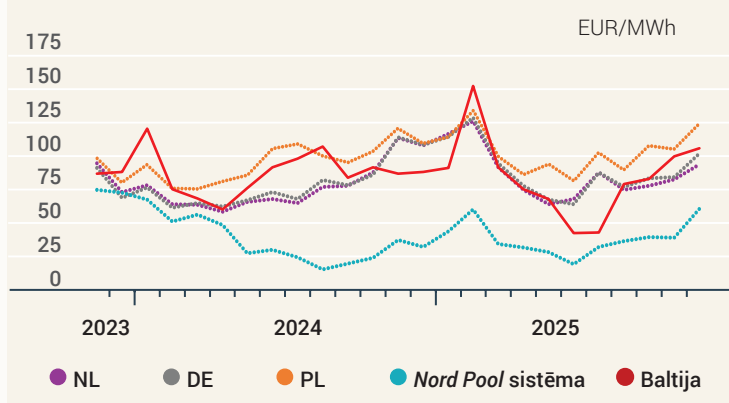
Elektroenerģijas cenu pieaugumu novembrī Baltijas valstīs noteica augstāks patēriņš kopā ar zemāku vēja staciju izstrādi, savukārt cenu spiedienu daļēji mazināja lielāka hidroelektrostaciju izstrāde un rekordaugsts imports no Ziemeļvalstu tirdzniecības zonām ar zemākām cenām.

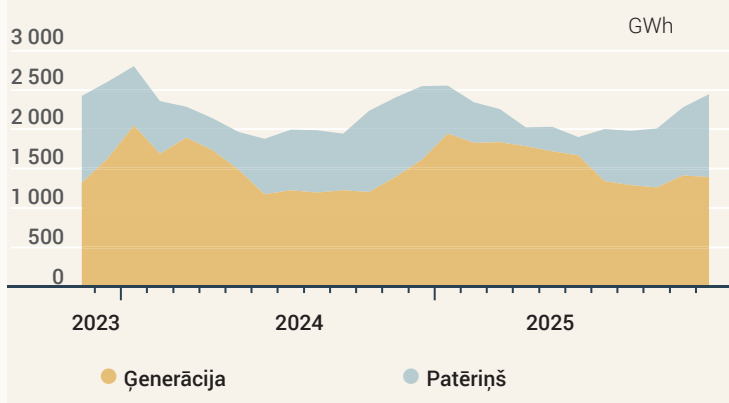
2. att. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas 2025. gada novembrī *Nord Pool* tirdzniecības apgabalos (avots: *Nord Pool*)

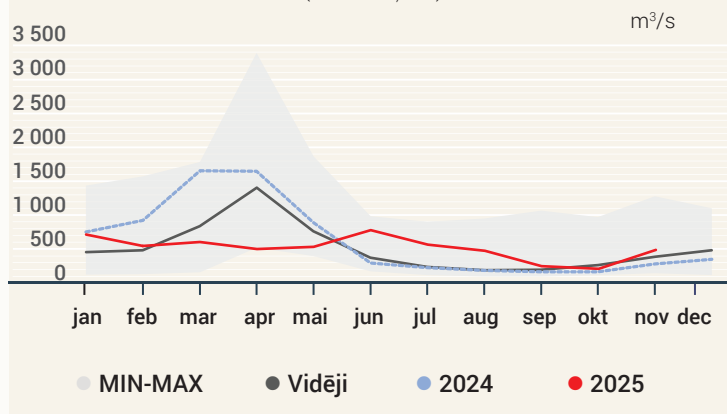
3. att. Elektroenerģijas vairumtirdzniecības cenas Eiropas valstīs (avots: Nord Pool)

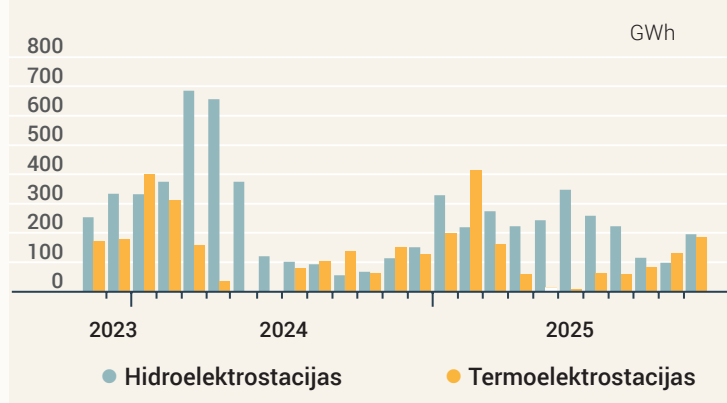
4. att. Elektroenerģijas balance Baltijā (avots: PSO)

5. att. Ūdens pietece Daugavā, vidēji mēnesī (avots: LVGMC)

6. att. AS "Latvenergo" Daugavas HES un TEC saražotais elektroenerģijas apjoms (avots: AS "Latvenergo")

Baltijā patēriņš aug, bet izstrāde krītas salīdzinājumā ar šo pašu periodu pērn

Novembrī kopējais elektroenerģijas patēriņš Baltijas valstīs sasniedza 2 447 GWh, kas ir 8 % pieaugums salīdzinājumā ar oktobri un par 2 % vairāk nekā 2024. gada novembrī. Latvijā patēriņš bija 627 GWh, bet Igaunijā 713 GWh. Abās valstīs mēneša griezumā patēriņš pieauga par 6 %, bet salīdzinājumā ar to pašu periodu pērn Latvijā patēriņš palielinājās par 6 %, savukārt Igaunijā tas samazinājās par 1 %. Lietuvā elektroenerģijas pieprasījums kāpa par 10 % pret iepriekšējo mēnesi un sasniedza 1 106 GWh, kas ir par 2 % vairāk nekā pirms gada.

Turpretī elektroenerģijas izstrāde Baltijas valstīs samazinājās par 2 %, salīdzinot gan ar šī gada oktobri, gan ar attiecīgo periodu pērn, kopējam ražošanas apjomam sasniedzot 1392 GWh. Latvijā elektroenerģijas izstrāde būtiski pieauga līdz 471 GWh, kas ir par 57 % vairāk nekā iepriekšējā mēnesī. Lietuvā tika saražotas 575 GWh, kas ir par 25 % mazāk nekā oktobrī. Savukārt Igaunijā ģenerācijas apjoms samazinājās par 1 % un bija 346 GWh.

Novembrī Baltijas elektroenerģijas ģenerācijas un patēriņa attiecība bija 57 %. Attiecība Latvijā — 75 %, Lietuvā — 52 %, un Igaunijā — 49 %.

Ūdens pietece Daugavā strauji pieaug un pārsniedz ilgtermiņa vidējo

Novembrī ūdens pietece Daugavā būtiski palielinājās, mēneša laikā gandrīz dubultojoties. Pietece pieauga no 349 m³/s mēneša sākumā līdz 667 m³/s mēneša beigās. Vidējā pietece intensitāte novembrī sasniedza 515 m³/s, kas ir par 134 % vairāk nekā oktobrī un 32 % augstāka par ilggadējo šī perioda vidējo rādītāju (390 m³/s).

Ražošana *Latvenergo* stacijās aizvadītajā mēnesī ievērojami pieauga, sasniedzot kopumā 380 GWh elektroenerģijas. Būtiski augstākā ūdens pietece Daugavā veicināja hidroelektrostaciju izstrādes kāpumu par 99 % salīdzinājumā ar oktobri līdz 196 GWh. Savukārt elektroenerģijas ražošana termoelektrostacijās palielinājās par 40 %, sasniedzot 184 GWh. To noteica augstāks tirgus pieprasījums un apkures sezonas intensificēšanās, gaisa temperatūrai būtiski pazeminoties, kas ļāva stacijām efektīvi darboties koģenerācijas režīmā.

Elektroenerģijas nākotnes līgumu cenas uztur augšupejošu dinamiku jau piecus mēnešus pēc kārtas

Novembrī nākamā mēneša elektroenerģijas sistēmas kontrakta (*Nordic Futures*) cena turpināja iepriekšējo mēnešu kustību augšup un kāpa par 18 %, sasniedzot 62,73 EUR/MWh, ko veicināja sausāki laikapstākļi un Ziemeļvalstu hidrobilances kritums aptuveni par 2,9 TWh zem normas, atspoguļojot zemāku hidroresursu pieejamību. Savukārt nākamā gada kontrakta cena faktiski saglabājās iepriekšējā mēneša līmenī un bija 41,28 EUR/MWh.

Dabasgāzes cena sasniedz zemāko līmeni 18 mēnešos

Novembrī dabasgāzes nākamā mēneša kontrakta (*Dutch TTF*) cena samazinājās jau piekto mēnesi pēc kārtas, noslidot līdz 30,89 EUR/MWh, kas bija straujākais viena mēneša kritums kopš jūlija (—3,29 %) un vienlaikus zemākais cenas līmenis pēdējo 18 mēnešu laikā.

Cenu samazinājumu noteica augsts un prognozējams LNG piegāžu apjoms, kā arī prognozes par siltākiem laikapstākļiem salīdzinājumā ar sezonālo normu, kas mazināja bažas par straujāku krājumu izlādi. Tikmēr tirgus noskaņojumu ietekmēja arī ziņas par iespējamu progresu ASV vadītājās sarunās par miera panākšanu Ukrainā, kas rada spekulācijas par plašāku gāzes pieejamību pasaules tirgū un potenciāli mazinot risku turpmākiem uzbrukumiem enerģētikas infrastruktūrai.

ES dabasgāzes krātuvju aizpildījums mēneša laikā samazinājās līdz 75 %, kas ir par 9 % mazāk nekā oktobrī un gandrīz par 12 % zemāk nekā šajā pašā periodā pērn. Šāds krājumu līmenis apkures sezonas sākumā kopā ar turpmāku patēriņa kāpumu varētu radīt spiedienu uz cenām, ja Eiropu sasniegtu ilgstošāks aukstuma periods vai daļa LNG kravu tiktu novirzīta uz Āzijas tirgu, kur par tām var tikt maksāta augstāka prēmija.

Jēlnaftas nākotnes kontrakta (*Front Month Brent crude oil*) novembra vidējā cena saglabājās praktiski nemainīga pret iepriekšējo mēnesi 63,66 USD/bbl. Jēlnaftu turpināja tirgot šaurā diapazonā, 60 USD/bbl, uzturot spēcīgu cenas atbalsta līmeni. Cenu spiedienu uz leju noturēja prognozes, ka 2026. gadā globālajā tirgū varētu veidoties līdz pat 4,09 milj. bbl/d liels piedāvājuma pārpalikums. Tirgū saglabājās arī papildu nenoteiktība, ko radīja sarunas par iespējamu miera scenāriju Ukrainā, jo tas varētu ietekmēt nākotnes sankciju režīmu un Krievijas naftas eksporta apjomus. Savukārt mēneša beigās OPEC+ nolēma pagarināt paūzi ieguves palielināšanā, cenšoties stabilizēt tirgus piedāvājuma situāciju.

Eiropas emisijas kvotu Dec.25 kontrakta (*EUA Future*) cena novembrī turpināja pieaugt jau ceturto mēnesi pēc kārtas, sasniedzot šī gada augstāko līmeni 81,13 EUR/t, kas ir par 3 % vairāk nekā oktobrī. Cenu pieaugumu sekmēja tirgus reakcija uz plānoto kvotu piedāvājuma sarukumu ilgtermiņā, jo ES paredz samazināt izsolēs pieejamo kvotu skaitu, kas tuvākajos gados varētu padziļināt deficītu. Mēneša beigās cena nedaudz atkāpās, ko izraisīja papildu kvotu piedāvājums primārajās izsolēs un investīciju fondu vēlme fiksēt peļņu pēc iepriekšējā cenu kāpuma.

Baltijas elektroenerģijas tirgus 2025. gadā: krasas cenu svārstības un mainīga izstrādes struktūra

2025. gadā elektroenerģijas cenas Baltijas valstīs veidoja izteiktu ciklisku dinamiku, ko noteica hidroloģiskie apstākļi, atjaunīgās enerģijas izstrāde, pārvades jaudu ierobežojumi un energoresursu cenu dinamika.

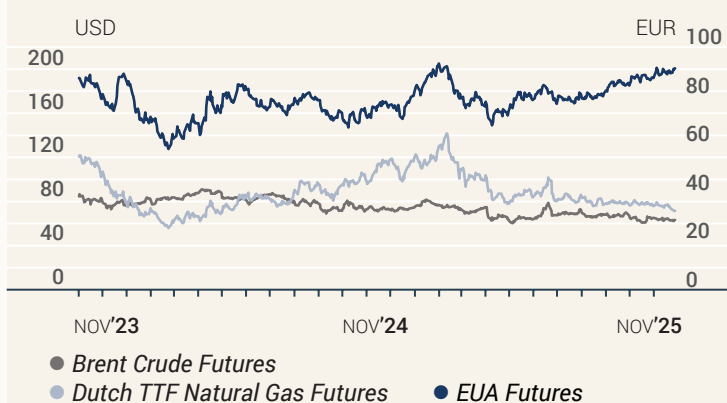
Gada sākumā elektroenerģijas cenas Baltijas valstīs bija augstas, februārī sasniedzot 150 EUR/MWh vidējo cenu līmeni. To noteica fakts, ka ziemas un pavasara mēnešos ierasti augstā hidroelektrostaciju izstrāde šogad bija zemāka nekā ierasts, palielinot dārgākas fosilās ģenerācijas lomu.

Vasaras mēnešos cenas būtiski samazinājās, Baltijas valstīs sasniedzot zemāko līmeni kopš Krievijas pilna mēroga iebrukuma Ukrainā 2022. gadā — jūlijā vidējā cena nokritās līdz 36-46 EUR/MWh starp Baltijas valstīm. To veicināja neierasti augsta hidroelektrostaciju izstrāde vasaras sākumā, bagātīga saules ģenerācija un augsts imports no Ziemeļvalstīm, ko nodrošināja *EstLink 2* starpsavienojuma darbības pilnīga atjaunošana jūnijā pēc aptuveni sešu mēnešu atslēguma perioda, kas līdz tam bija būtiski ierobežojusi elektroenerģijas plūsmas no Somijas Krievijas ēnu flotes kuģa izraisītā bojājuma dēļ. Tajā pašā laikā Baltijā kopumā turpināja pieaugt vēja un saules elektrostaciju izstrādes apjomi, pakāpeniski palielinot to īpatnību kopējā bilanci no gada uz gadu.

Savukārt no augusta vidus līdz novembrim cenas atkal kāpa, augustā sasniedzot 77-80 EUR/MWh cenu līmeni, bet jau oktobrī vidējās elektroenerģijas cenas pārsniedza 100 EUR/MWh. Šo pieaugumu noteica zemāka saules un vēja izstrāde, jauni pārrobežu pārvades jaudu ierobežojumi un pakāpenisks patēriņa pieaugums rudenī. Novembrī vidējā cena Baltijā sasniedza 96-111 EUR/MWh. ●

7. att. Energoproduktu cenas

(avots: ICE)

Kā mākslīgais intelekts palīdz uzņēmumiem kļūt energoefektīvākiem

Inga Liene Sanžerevska, *Elektrum* Enerģijas centra projektu vadītāja

Mākslīgais intelekts (MI) no abstrakta jēdziena ir kļuvis par praktisku instrumentu, kas palīdz uzņēmumiem kļūt efektīvākiem, samazināt enerģijas patēriņu un pieņemt gudrākus lēmumus. Par to, kā MI jau šodien maina dažādas nozares, tika diskutēts *Elektrum* Enerģijas centra rīkotajā vebinārā “Kā mākslīgais intelekts palīdz uzņēmumiem kļūt energoefektīvākiem?”

Vebinārā piedalījās četri eksperti — **Ēvalds Urtāns**, **Ilmārs Vītols**, **Tālis Linkaits** un **Ģirts Vikmanis**, kas dalījās savā pieredzē par to, kā MI tiek izmantots ēku vadības sistēmās, pilsētas mēroga risinājumos, kā arī uzņēmumu iekšējās inovācijās. Vebināru vadīja “Latvenergo” Biznesa izaugsmes projektu vadītājs Toms Lācis.

Mākslīgā intelekta līdzība ar “Scooby-Doo”

Vebināru atklāja **Ēvalds Urtāns**, mākslīgā intelekta pētnieks un uzņēmuma “Asya.ai” dibinātājs, kurš palīdzēja skatītājiem saprast, ka MI nav noslēpumaina tehnoloģija, bet cilvēka radīts instruments. Viņš salīdzināja MI ar “Scooby-Doo”, sakot: “Kad maska tiek noņemta, zem tās ir cilvēks. Tieši tāpat arī MI — tas nav kaut kas mistisks, bet gudri izmantoti dati un algoritmi.”

Ē. Urtāns skaidroja, ka mūsdienu MI būtība slēpjas datu apjomā un prognozēšanā. Atšķirībā no klasiskās programmēšanas, MI modeļi paši mācās no miljoniem datu punktu un paredz iespējamus risinājumus. Tā vairs nav stingra noteikumu ievērošana, bet varbūtību aprēķins, kurš ļauj sistēmām būt elastīgām un pielāgoties.

Viņa stāstījums lika aizdomāties arī par darba nākotni. “Ja agrāk šķita, ka MI aizstās zemāk atalgotus darbus, tad tagad redzam, ka lielākās pārmaiņas notiek tieši radošajās un augstāk apmaksātajās profesijās. Juristi, programmētāji, finanšu analītiķi, mākslinieki — tie ir amati, kur MI ienāk visstraujāk.”

Latvijā MI izmantošana uzņēmumos vēl ir zema — nepilni 8 % uzņēmumu ir ieviesuši MI savos biznesa procesos, lai arī daudzi organizācijas līmenī apzinās tā potenciālu un to, ka tas būtiski mainīs uzņēmuma ikdienas darbību. Kopumā Eiropas uzņēmumi atpauzē no ASV un Āzijas — daļēji normatīvās vides dēļ, daļēji zināšanu trūkuma dēļ.

MI palīdz ēkām kļūt gudrākām un efektīvākām

Par to, kā MI palīdz padarīt enerģijas pārvaldību redzamu un precīzu, stāstīja **Ilmārs Vītols**, uzņēmuma *R8 Technologies* projektu inženieris. Viņu izstrādātais *R8 Digital Operator* jeb digitālais ēku operators “Jenny” darbojas jau vairāk nekā 20 valstīs, pārvaldot vairāk nekā 4,5 miljonus kvadrātmetru biroju, tirdzniecības un industriālo telpu. Gadā uzņēmums palīdz ietaupīt aptuveni 80 000 tonnu CO₂ emisiju.

Lai digitālais operators darbotos, primāri ir nepieciešama ēkas automātiskās vadības sistēma jeb BMS, pēc tam tiek veikta ēkas digitalizācija sistēmā, norādot visu nepieciešamo izejas informāciju un datus, lai pēc tam situāciju varētu pielāgot reāllaikā. Izstrādātā sistēma ņem vērā elektroenerģijas cenas, jo ir savienota ar *Nord Pool* (elektroenerģijas biržas cenu), lietotāja iestatījumus (temperatūras iestatījumi, CO₂ iestatījumi), laikapstākļu prognozi, ēkas noslodzi un pat liftu lietošanas biežumu, lai nodrošinātu komfortu ar mazāku patēriņu.

Digitālais operators adaptīvi palīdz kontrolēt ventilācijas, apkures, dzesēšanas sistēmas un telpas. Galvenā atšķirība starp ēkas BMS sistēmu un “Jenny” ir tās spēja adaptēties pēc konkrētajiem apstākļiem un pieprasījuma.

I.Vītols uzsvēra, ka MI var palīdzēt arī atklāt anomālijas, piemēram, ventilācijas kļūmes vai sūkņu darbības traucējumus, kas citādi paliktu nepamanītas. Tā vietā, lai reaģētu uz sūdzībām, sistēma pati pasaka, ka kaut kas nav kārtībā.

Rezultāts — enerģijas ietaupījums līdz pat 15 — 25 %, uzlabots iekštelpu klimats un mazāks oglekļa emisiju apjoms. Tāpēc arī uzņēmuma moto ir “save and enjoy” jeb “ietaupi un baudi”.

Pilsētas mēroga MI risinājumi

Skaidrs, ka, pateicoties MI, uzņēmumi var kļūt efektīvāki un gudrāki, bet kā ar pilsētām? **Tālis Linkaits**, Rīgas Enerģētikas aģentūras vecākais eksperts dalījās pieredzē par “I-ENERGY” un “EnergyGuard” projektiem. Tie ir zinātniski projekti un daļa no Eiropas Savienības iniciatīvām, kas palīdz pilsētām digitalizēt energoauditus un izmantot MI, lai pieņemtu labākus lēmumus par ēku renovāciju un energoefektivitāti.

Rīgas mērķis projekta ietvaros ir izveidot digitālu MI rīku daudzdzīvokļu ēku renovācijas aktivitāšu plānošanai. Šajā platformā iedzīvotāji un pārvaldnieki varēs redzēt ēku energoefektivitātes klasi, plānot uzlabojumus un aprēķināt potenciālo ietaupījumu. Lai nonāktu pie šāda rīka, ir nepieciešams liels darbs. Kā lielāko problēmu T. Linkaits šobrīd uzsver datu kvalitāti, jo senāk veidotie energoauditi parāda datu nesakritības un citas problēmas, kas var nozīmēt, ka MI veic kļūdainus pieņēmumus un aprēķinus. Tāpēc īpaši svarīgi ir, lai dati būtu strukturēti un kvalitatīvi.

Viņš uzsvēra, ka MI ir praktisks instruments, kas palīdz strukturēt un analizēt datus, lai lēmumi par ēku renovācijām vai energoefektivitātes uzlabojumiem būtu balstīti pierādījumos. Tomēr MI piedāvā tikai risinājumus — lēmums joprojām jāpieņem cilvēkam.

Latvenergo pieredze mākslīgā intelekta izmantošanā

Ģirts Vikmanis, Latvenergo IT izstrādes un mākslīgā intelekta direktors, atklāja, ka uzņēmums MI risinājumus veido un attīsta jau septiņus gadus. “Mēs sākam ar vienkāršiem mašīnmācīšanās modeļiem, bet šodien MI palīdz visdažādākajās jomās — datorredze, runas MI, dabiskās valodas apstrāde, ģeneratīvais MI jeb čātboti.” Primārais uzsvērs ir mūsu pamatbizness: elektroenerģijas ražošanas un tirdzniecības modeļu veidošana, dažādi projekti elektroauto uzlādes vajadzībām, kā arī elektroenerģijas prognozēšanas un uzturēšanas risinājumi.

Ir novērojams, ka pieprasījums pēc šādiem risinājumiem aug ļoti strauji, sevišķi salīdzinot ar 2018. gadu. Jau tajā laikā tika runāts par datu nepieciešamību un nozīmību, taču tagad tas tiek izjuts ļoti burtiski — cik liela nozīme ir datiem un cik daudz ar tiem ir iespējams izdarīt. Straujā MI attīstība ir veicinājusi arī nepieciešamību pēc datu zinātniekiem, kuru skaits 2018. gadā Latvenergo koncernā bija 0, bet šobrīd strādā jau pārsimt datu zinātnieki un mākslīgā intelekta inženieri. Kopumā uzņēmumā ir aptuveni 30 projekti dažādos virzienos un jomās, kas parāda uz MI iespējām.

Interesants piemērs ir MI izmantošana putnu populāciju uzskaitē vēja parku teritorijās sadarbībā ar ornitologiem. “Ar datorredzes palīdzību mēs analizējam foto/ video datus un automātiski saskaitām putnus. Šī projekta mērķis būs precīzāk novērtēt vēja parku ietekmi uz vidi un ietaupa ornitologu darba stundas,” viņš skaidroja.

Tomēr Ģ. Vikmanis uzsvēra, ka tehnoloģija ir tikai puse no stāsta. “Svarīgi, lai rezultāti un MI tiek iestrādāti uzņēmuma procesos un nav kā “vientuļas salas” projekti bez tālākas virzības. Vienmēr jāpatur prātā lielā bilde, ko šis projekts pienesīs un kā tas integrēties kopējā uzņēmuma IT ekosistēmā.”

Vebināra noslēgumā moderators Toms Lācis aicināja klausītājus apdomāt, kur mākslīgā intelekta risinājumi var palīdzēt — paaugstinot energoefektivitāti, rūpējoties par ilgtspēju vai palīdzot ar citiem uzņēmumam būtiskiem aspektiem? ●

Pilnu diskusijas ierakstu aicinām skatīt šeit.

Vebinārs "Kā mākslīgā..."

Kā mākslīgā intelekta uzņēmums enerģētikā

ESDW10 2025

1. oktobris 10.00 - 11.00

Vebināra video ieraksts QR linkā

Panākumiem bagātu 2026.gadu!

